

NAUJIENLAIŠKIS KRAŠTOTYRININKAMS

VILNIAUS APSKRITIES
ADOMO MICKEVIČIAUS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

2023 Nr. 2 (6)

Turinys

Pratarmė	1
Žemutinės Silezijos viešojoje bibliotekoje apsilankius	5
Kristina Slavinska – visuomenininkė, krašto pažinimo entuziastė	8
Žvilgsnis į kraštotyrą kitokiu formatu	12
Lazdijų krašto literatūrinis kelias	17
2024 metais minėtina	20

Pratarmė

Baigiasi 2023-ieji, įsimintini kaip Vilniaus paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose 700-osios metinės. UNESCO pripažino tai viena iškiliausių 2023 m. progų. Įvairios Lietuvos organizacijos šią sukaktį minėjo ištisus metus, neatsiliko ir viešosios bibliotekos.

Ypač daug renginių, parodų būta Vilniaus miesto savivaldybės viešojoje bibliotekoje. Sausio 18 d. Vilniaus centrinėje bibliotekoje vyko susitikimas su prof. Alfredu Bumblausku. Profesorius skaitė paskaitą „Vilniui – 700: ar tik šv. Kristoforo šventė?“. Vilniaus 700 metų jubiliejaus proga buvo sukurta dėlionė „Gedimino laiškas“ ir visuose bibliotekos filialuose vyko turnyras. Galiausiai įvyko greičiausiai įveikusių iššūkį apdovanojimai. Buvo ir kitų renginių, parodų bibliotekoje ir jos filialuose.

Susitikimas su prof. Alfredu Bumblausku
Vilniaus miesto centrinėje bibliotekoje. 2023 m.
Nuotrauka Tautvydo Juknevičiaus

Dėlionė „Gedimino laiškas“ Vilniaus
miesto centrinėje bibliotekoje. 2023 m.
Nuotrauka Tautvydo Juknevičiaus

Sostinės jubiliejus minėtas ir Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (VAVB). Įsteigtas Vilniaus mylėtojų klubas, kuriame diskutuota įvairiomis Vilniaus temomis. Apie Vilnių kalbėtasi ir kraštotyros edukacijose „Neužrašytos Vilnijos istorijos“, vyko kiti renginiai. Vyresnioji bibliografė Jurgita Lazauskaitė sudarė elektroninį leidinį „[Vilnius, kurio nebėra](#)“.

Vilniaus mylėtojų klubo diskusija „Lietuviškas Vilnius: ar tokio būta?“. Linas Janulevičius ir Darius Kuolys. 2023 m. Nuotrauka Mindaugo Masaičio

Parengta įvairių parodų Vilnistikos skaitykloje ir kitose bibliotekos erdvėse: „Vainikas Vilniui“ (poezija nuo senųjų tekstų iki šiandienos poetų); stendinių parodų ciklas „Vilniaus mikrorajonai“; literatūros parodos „Vilniaus getas“, „Vilnius atsiminimuose“, „Vilnius fotografijose“; „Naujos knygos apie Vilnių“ ir kt.

Buvusius ir būsimus renginius smagu aptarti su kolegomis. Spalio 24 d. VAVB bibliografai – Linas Janulevičius, Giedrė Saulienė ir Zita Tiukšienė, pakviesti kolegų, vyko į Šalčininkų biblioteką. Informacijos ir bibliografijos skyriuje bendravome su kolegėmis – vyriausiaja metodininke Olga Kijakovskaja, vyresn. bibliografe-kraštotyryninke Kristina Slavinska, vyresn. bibliografe Teresa Sinkevič.

Aptarti kraštotyros darbo klausimai ir aktualijos. Įdomu buvo susipažinti su Šalčininkų bibliotekoje iš užsienio gautais naujais kraštotyros leidiniais.

Šalčininkų bibliotekoje. Iš kairės: Giedrė Saulienė, Zita Tiukšienė, Olga Kijakovskaja, Teresa Sinkevič, Linas Janulevičius. 2023 m. Nuotrauka iš Z. Tiukšienės asmeninio archyvo

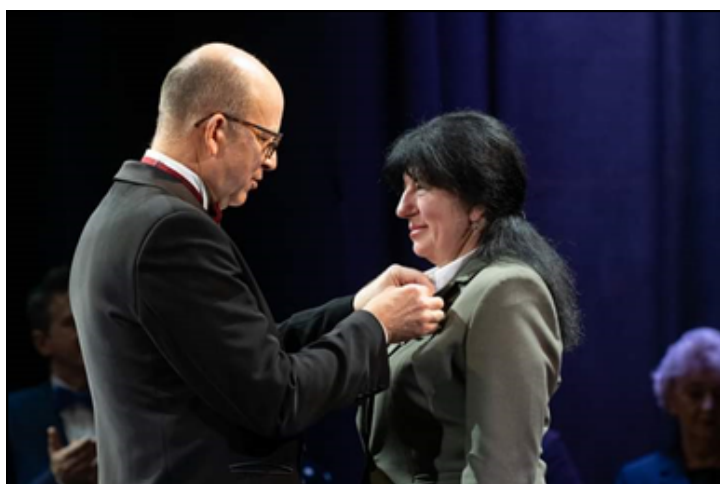
Lapkričio 28 d. VAVB bibliografi Linas Janulevičius, Giedrė Saulienė ir Zita Tiukšienė lankėsi Švenčionių SVB, kur su bibliotekos direktore Leonarda Vilčiauskiene, Skaitytojų aptarnavimo ir bibliografijos skyriaus vedėja Alyte Čečiurkiene, kraštotyrininke Nadežda Spiridonoviene, bibliografe Jolanta Andraikėniene aptarė kraštotyros darbą. Zita Tiukšienė suteikė metodinę konsultaciją naujai darbuotojai.

Smagu pažymėti, kad bibliotekose yra tikrai gerų, kruopščių kraštotyrininkų. Štai, geriausių 2023 m. Vilniaus regiono bibliotekininkų konkurso „Riešutas“ metu padėkomis už nuoširdų darbą su kraštotyrinėmis duomenų bazėmis pažymėtos mūsų kolegės Irena Baranovskaja (Vilniaus rajono CB) ir Lina Vasiliauskaitė (Alytaus RSVB).

O mūsų kolegė, Šalčininkų bibliotekos vyresnioji bibliografė-kraštotyrininkė Kristina Slavinska, lapkričio 11 d. Lenkų kultūros centre Vilniuje buvo apdovanota Lenkijos medaliu „Tautos atmintinų vietų saugotojas“ („Opiekun miejsc pamięci narodowej“). Aukštą apdovanojimą įteikė Lenkijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Konstanty'as Radziwiłł'as. Sveikiname!

Regiono bibliotekininkų konkurso „Riešutas“ apdovanojimų renginys. 2023 m. Nuotrauka Tatjanos Grigorčenkienės

Lenkijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Konstanty'as Radziwiłł'as įteikia medalį Kristinai Slavinskai. 2023 m. Nuotrauka Waldemaro Dowejko

VAVB tęsia „Naujienlaiškio kraštotyriminkams“ leidimą. Šiame leidinio numeryje apžvelgiame naujienas, rašome apie kraštotyra užsienyje – apie kolegų įspūdžius iš Vroclavo (Lenkija). Pradedame naują rubriką „Mūsų kolegos“ – šį kartą Šalčininkų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos vyriausioji metodinė Olga Kijakovskaja dalijasi mintimis apie savo kolegę Kristiną Slavinską. Tęsiame rubriką „Iš darbo patirties“. Čia skelbiame Ilonos Krupavičienės (Alytaus Jurgio Kunčino viešoji biblioteka) straipsnį „Žvilgsnis į kraštotyra kitokiu formatu“, o Gita Lukoševičienė (Lazdijų rajono savivaldybės biblioteka) rašo apie Lazdijų krašto literatūrinį kelią. Leidinio pabaigoje apžvelgiame ateinančių 2024 m. minėtinas datas.

Dėkojame kolegėms, geranoriškai parengusioms informacijas apie savo nuveiktus darbus, ir kviečiame kitus dalintis patirtimi. Rašykite mums: bibliografai@amb.lt.

Metams baigiantis linkime jums laimingų 2024 metų, sėkmės darbuose ir gyvenime, tikimės vaisingo bendradarbiavimo!

Zita Tiukšienė,

VAVB Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyriausioji bibliografė, leidinio sudarytoja

KRAŠTOTYRA UŽSIENYJE

Žemutinės Silezijos viešojoje bibliotekoje apsilankius

Giedrė Saulienė

VAVB SAS vyresnioji bibliografė-kraštotyrininkė

Rugsėjo 3–9 d. keturi Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekos specialistai (Linas Janulevičius, Eduardas Budrys, Jurgita Lazauskaitė, Giedrė Saulienė) lankėsi Vroclavo (Lenkija) bibliotekose. Stažuoatė įgyvendinta pagal Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos koordinuojamo ilgalaikio projekto „Kultūros sektoriaus bendrųjų, vadybinių ir profesinių kompetencijų tobulinimas“ planą. Kelionės tikslas – išanalizuoti fizinės ir nuotolinės Vroclavo bibliotekų paslaugas, kraštotyrinę veiklą, susipažinti su fondų kolekcijomis, skaitymo skatinimo, edukacinėmis programomis. Viena aplankyta bibliotekų – Žemutinės Silezijos viešoji biblioteka – vykdo aktyvų krašto dokumentų, bibliografijos populiarinimo darbą, kurį trumpai apžvelgsime.

Žemutinės Silezijos viešoji biblioteka.
2023 m. Nuotrauka Jurgitos Lazauskaitės

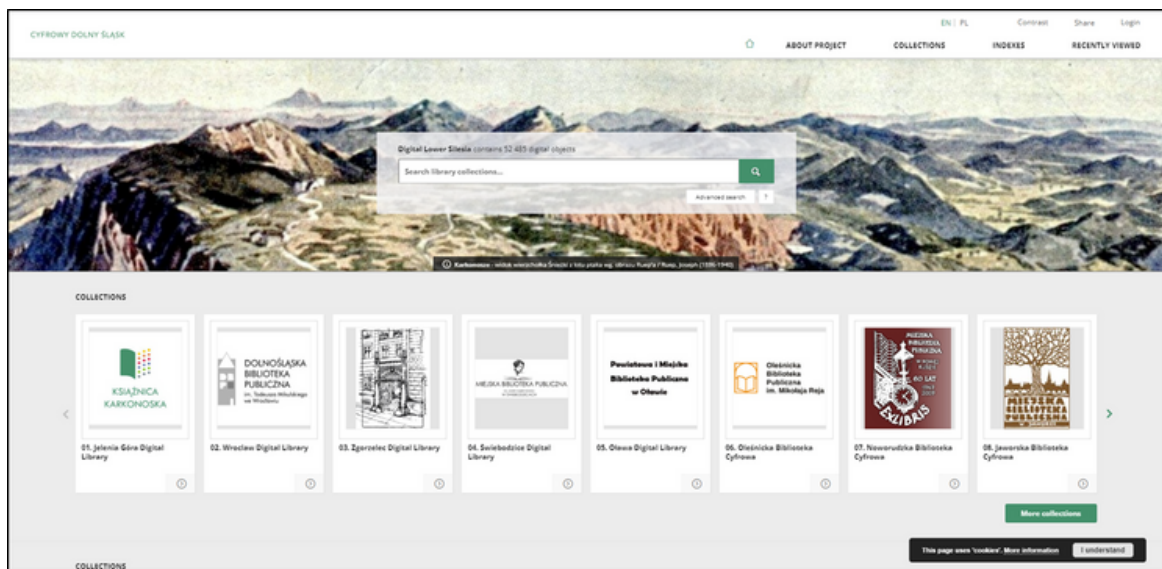

Krašto istorijos paroda. 2023 m.
Nuotrauka Giedrės Saulienės

Duomenų bazė „Skaitmeninė Žemutinė Silezija“

Žemutinės Silezijos viešoji biblioteka (Dolnośląska biblioteka publiczna im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu) – Vroclavo gyventojus aptarnaujanti ir mažesnes regiono bibliotekas kuruojanti kultūros įstaiga, atitinkanti Lietuvoje veikiančias apskričių bibliotekas. Kaupia Žemutinės Silezijos fondą, kuriame saugomi dokumentai, susiję su regionu ir Vroclavo miestu.

Vienas bibliotekos uždavinių – užtikrinti, kad su kraštu susijusi medžiaga būtų laisvai pasiekiamą kiekvienam besidominčiam skaitytojui, todėl didelis dėmesys skiriamas skaitmeninėms paslaugoms kurti. Bendroje regiono bibliotekų duomenų bazėje „Skaitmeninė Žemutinė Silezija“ kaupiami vertingų, išliekamąją vertę turinčių dokumentų skaitmeniniai rinkiniai. Čia galima rasti knygų, žurnalų, visuomeninio gyvenimo dokumentų, kraštiečių dienoraščių, biografijų, žemėlapių, grafikos darbų ir kitos vaizdinės medžiagos. Duomenų bazę pasieksite spustelėję nuorodą: <https://bit.ly/46SNzLH>.

Duomenų bazė „Žemutinės Silezijos regiono bibliografija“

Žemutinės Silezijos viešoji biblioteka kartu su kitomis mažesnėmis regiono viešosiomis bibliotekomis rengia bibliografinę duomenų bazę „Žemutinės Silezijos regiono bibliografija“. Už duomenų bazės turinį atsako ir darbus organizuoja Žemutinės Silezijos regioninės bibliografijos komisija, kurią sudaro 11 žmonių iš skirtingų regiono bibliotekų. Komisija priima sprendimus ir rengia metodinio darbo medžiagą, paskirsto užduotis, koordinuoja ir teikia pagalbą kuriant vietinę bibliografiją, bendradarbiauja su rajonų bibliotekomis ir organizuoja bibliografijos-kraštotyros mokymus.

Šioje duomenų bazėje rasime su regionu susijusių publikacijų, pasirodžiusių nuo 1947 m. iki šių dienų, bibliografinę informaciją. Paieškos rezultatuose galime matyti ne tik straipsnio pavadinimą, autorių, šaltinio duomenis, bet ir trumpą anotaciją. Tai milžiniškas darbas, tačiau bibliografinė duomenų bazė tarnauja kaip žurnalų rodyklė ir padeda itin greitai surasti reikalingus tekstus apie Žemutinę Sileziją – jos istoriją, kultūrą, ekonomiką, politiką ir geografiją.

Be to, rengiami ir bibliografiniai teminiai sąrašai, kuriuos interesantai gali skaityti tiek internete, tiek parsisiųsti į savo kompiuterį. Pasinagrinėti, kaip tai atrodo, galite čia: <https://bit.ly/419rilw>.

Kraštotyra ir bendruomenė

Bibliotekoje organizuojami regiono istoriją pristatantys renginiai, kraštiečių kūrybinių ir informacinės parodos. Kiekvieną pavasarį biblioteka organizuoja knygų mugę, kuria siekiama populiarinti leidinius apie Vroclavą ir Žemutinės Silezijos regioną. Aikštėje, esančioje šalia bibliotekos, susiburia krašto bendruomenė ir apie 30 regiono leidyklų, kurios pristato ir pardavinėja mažo tiražo, retus, meniškai apipavidalintus, išskirtinius leidinius, dažnai pelnančius apdovanojimų ir turinčius didelę išliekamąją vertę. Šioje mugėje galima rasti visko – nuo mokslinių knygų iki kūrybinių patiemų mažiausiems skaitytojams.

MŪSŲ KOLEGOS

Kristina Slavinska – visuomenininkė, krašto pažinimo entuziastė

Olga Kijakovskaja

Šalčininkų rajono savivaldybės bibliotekos vyriausioji metodininkė

Kristina Slavinska Šalčininkų rajono savivaldybės bibliotekoje pradėjo dirbti 2017 m. Ji yra vyresnioji bibliografė-kraštotyrininkė. Be savo tiesioginių pareigų – rašytinės informacijos apie kraštą ir jo žmones kaupimą bei sklaidą, tekstų rengimą Vilniaus apskrities bibliotekų kraštotyros svetainei „Vilnijos vartai“ – Kristina dirba ir kitus darbus. Ji yra Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos narė, dirba Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos komitete.

K. Slavinska yra tikra visuomenininkė, nenuilstanti bendruomenės telkimo entuziastė. Ji pasižymi šiltu bendravimu, meile savo kraštui ir žmonėms. Kristinos pilna visur: tai ir labdaros akcijos (Kalėdoms, Senjorų dienos), ir susitikimai su krašto literatais, kraštotyrinių knygų autoriais, mokytojais, išvykos į gamtą, išvykos į istorinio paveldo objektus valstybinių švenčių proga. Ji veda įdomias ekskursijas po Rūdninkų girią, po Šalčininkų rajoną mokytojams, bibliotekininkams, senjorams.

K. Slavinska (dešinėje) su Aurelija Arlauskiene Rūdninkų bibliotekoje. 2017 m. Nuotrauka iš asmeninio K. Slavinskos archyvo

K. Slavinska žygyje su Vilniaus Joachimo Lelevelio inžinerijos gimnazijos skautų komanda į sukilėlių mūšio su caro kariuomene vietą Rūdninkų girioje. 2021 m. Nuotrauka iš asmeninio K. Slavinskos archyvo

Bibliotekoje nuolat šurmuliuoja jaunimas. Tai Šalčininkų ir Vilniaus gimnazijų moksleiviai, jaunimo organizacijos, Lietuvos ir Lenkijos skautai, KKD „Sokol“ jaunimas, moksleiviai, dalyvaujantys įvairiuose edukaciniuose projektuose. Jaunimas domisi Šalčininkų kraštu. Jiems rengiamos krašto pažinimo ekskursijos, ekspedicijos, vaikų ir jaunimo pėsčiųjų ir dviračių žygiai, jaunimo kraštotyrinės stovyklos.

Biblioteka koordinuoja daug jaunimo edukacinių akcijų: tautinės atminties objektų ir vietovių tvarkymo ir priežiūros, aplinkos tvarkymo, tradicijų puoselėjimo renginius. Kasmet Rūdninkų girioje organizuojamas bėgimas čia žuvusiems už laisvę paminėti. Daug patriotinių renginių vyko sausio sukilimo metinių proga. Rūdninkų kaime vietinės bibliotekos iniciatyva buvo restauruotas paminklas 1863 m. sukilėliams. Restauravimo darbuose dalyvavo vietos bendruomenė, ypač jaunimas.

K. Slavinska su skautais iš Lenkijos. 2023 m. Nuotrauka iš asmeninio K. Slavinskos archyvo

K. Slavinska paminklo 1863 m. sukilėliams tvarkymo talkoje. 2023 m. Nuotrauka iš asmeninio K. Slavinskos archyvo

Glaudūs yra Lietuvos ir Lenkijos istoriniai ir kultūriniai ryšiai. Todėl Šalčininkų biblioteka bendradarbiauja su organizacijomis iš kaimyninės Lenkijos. Svarbūs yra kultūros paveldo išsaugojimo klausimai.

Biblioteka palaiko nuolatinį ryšį su Lenkijos ambasada. Minint 1863 m. sukilimo metinių minėjimą, į sukilimo mūšių vietas Rūdninkų girioje buvo palydėti Lenkijos ambasadorė ir aukšto rango Lenkijos kultūros veikėjai.

Taip pat bibliotekoje svečiavosi Lenkijos Respublikos Seimo Kultūros departamento atstovai. Jiems surengta išvyka į tautinės atminties lankytinas vietas Šalčininkų rajone. Labai glaudus bendradarbiavimas sieja biblioteką su girininku, gamtininku, fotografu iš Lenkijos Henryku Leśniaku. Dalyvauta bendrose akcijose – išvykose į girią gamtininko Włodzimierzo Korsako pėdsakais, girios kraštovaizdžių tyrinėjime, fotografavime, dalyvauta Henryko Leśniako organizuojamame Włodzimierzo Korsako fotografijos konkurse. Taip pat būta bendrų akcijų sukilimo metinėms paminėti: tvarkytos mūšių vietas, uždegtos žvakės, prie paminklų padėtos gėlės.

Vyko ir Vilniaus istorinės rekonstrukcijos klubo „Naujosios Vilnios įgula“ žirgų reidas per Rūdninkų girią, rengtos parodos, bendruomenės susitikimai, mišios už sukilėlius Rūdninkų bažnyčioje. Šalčininkų kraštas reklamuojamas žiniasklaidoje. Duotas interviu Santarai, kitoms radijo stotims, televizijai. Dalyvauta Lenkijos televizijos kanalo „Trvam“ filmuko apie Rūdninkų girią filmavime. Teikta pagalba Lietuvos televizijai kuriant laidą apie Šalčininkų krašto gamtą. Ir visur dalyvauja mūsų nenuilstanti K. Slavinska.

Vėlinės Rūdninkų girioje. Antra iš kairės K. Slavinska, toliau – LR Seimo narė Beata Petkevič, viduryje – Lenkijos konsulas Vilniuje Marcin Zienkiewicz. 2020 m. Nuotrauka iš asmeninio K. Slavinskos archyvo

K. Slavinska tariaisi dėl bendradarbiavimo su kariuomene. 2023 m. Nuotrauka iš asmeninio K. Slavinskos archyvo

Už aktyvią veiklą K. Slavinska yra apdovanota Lenkijos Respublikos Kultūros ir nacionalinio paveldo ministerijos garbės ženklu „Nusipelnęs lenkų kultūrai“ (2018). Lenkijos nepriklausomybės atgavimo 105-ųjų metinių minėjimo proga Lenkijos ambasadorius Lietuvoje Konstanty'as Radziwiłł'as įteikė Lenkijos Respublikos valstybinius apdovanojimus Lietuvos piliečiams už veiklą Lietuvos lenkų bendruomenės labui, už lenkų kultūros ir tautinių tradicijų populiarinimą. 2023 m. lapkričio 11 d. Vilniuje Lenkijos Respublikos ambasadorius apdovanojo K. Slavinską medaliu „Tautos atmintinų vietų saugotojas“ („Opiekun miejsc pamięci narodowej“).

Lenkijos Respublikos valstybinius apdovanojimus gavę Lietuvos piliečiai, tarp jų – K. Slavinska (pirmoje eilėje ketvirta iš dešinės). 2023 m. Nuotrauka Waldemaro Dowejko

IŠ DARBO PATIRTIES

Žvilgsnis į kraštotyra kitokiu formatu

Ilona Krupavičienė

Alytaus Jurgio Kunčino viešosios bibliotekos

Informacijos ir kraštotyros skyriaus vyriausioji bibliografė kraštotyrai

Alytaus Jurgio Kunčino viešoji biblioteka šiais metais švenčia jaunatvišką 30-ąjį jubiliejinį gimtadienį. Per šį laikotarpį išauginusi gausų būrį skaitytojų bei renginių lankytojų, biblioteka tapo viena iš svarbiausių kultūros skleidėjų. Na, o šią gražią sukaktį minime labai savitai ir netradiciškai – visus metus, alytiškiams dovanojant įdomius renginius, susitikimus ir iniciatyvas.

Viena iš svarbiausių bibliotekos misijų – krašto ir kraštotyros dokumentų fondo kaupimas bei informacijos apie kraštą ir kraštiečius sklaida. Bibliotekos darbo veiklos pradžioje buvęs labai kuklus kraštotyros leidinių fondas per visą šį laikotarpį solidžiai išaugo ir pasipildė vertingais leidiniais. Dabar čia jų galima suskaičiuoti virš 3000. Į bibliotekos Informacijos ir kraštotyros skyrių užsukantys lankytojai domisi savo krašto kultūra, istoriniais objektais ir įvykiais, papročiais. Tačiau didžiausio dėmesio sulaukia leidiniai apie šio krašto asmenybes – žmones, kurie čia gyveno ir kūrė, apie jų nuveiktus darbus bei paliktus prasmingus prisiminimus.

Akivaizdu, kad kiekviename laikmetyje keičiasi daugelis dalykų, kraštotyra – taip pat. Biblioteka stengiasi prisitaikyti prie šiuolaikinio žmogaus poreikių, todėl šalia tradicinės kraštotyros informacijos sklaidos norime populiarinti savo krašto pažinimą ir netradiciškai, įdomiai bei įtraukiančiai.

Literatūriniai – pažintiniai žygiai

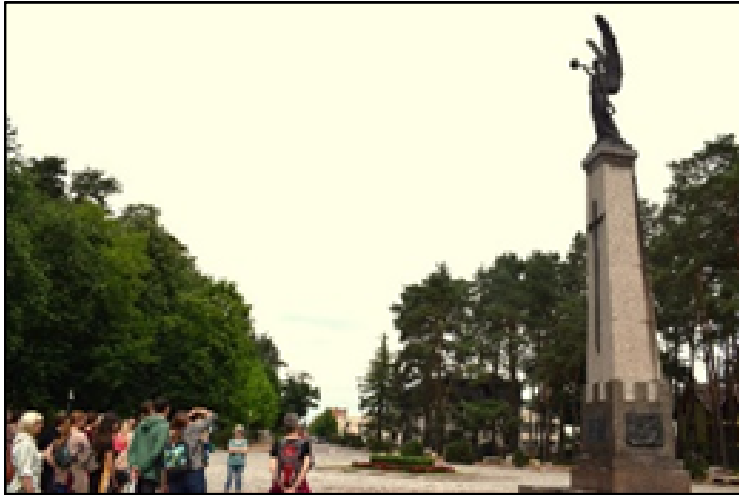
Alytiškiams pasiūlėme pirmąjį kitokio formato renginį, skirtą Lietuvių kalbos dienoms. Organizuotas smagus žygis „5723 literatūriniai sveikatos žingsniai“. Literatūrinės kelionės metu prisiminti Alytaus krašto šviesuoliai – Jurgis Kunčinas, Rimas Burokas, Ksaveras Sakalauskas-Vanagėlis, Antanas Saulynas, Anzelmas Matutis. Stabtelėta prie buvusių jų namų ar kitų atminimo vietų.

Tai tik maža dalelė asmenybių, palikusių gilius pėdsakus šiame krašte. Alytaus miesto istorijos žinovė, puiki gidė Birutė Malaškevičiūtė pabėrė įdomių, daugeliui negirdėtų faktų apie žmones, kūrusius miesto istoriją. Istorinių žinių pasisemta ir kitose žygio stotelėse – simbolinėje Alytaus širdyje – prie Laisvės angelo bei Šv. Angelų Sargų bažnyčios. Kartu žingsniuojantys Alytaus senbuviai taip pat turėjo ką papasakoti. O paskutiniame prasmingo pasivaikščiojimo sustojime – Senamiesčio skvere, kur ant įvairiaspalvio fontano akmens plokščių iškalti Jurgio Kunčino tekstai, žygio dalyviai buvo vaišunami tradicine, pagal ypatingą receptą paruošta bibliotekos 30-mečio arbata.

Įdomių žinių kupina literatūrinė kelionė bei aktyviai praleistas laikas nulėmė šio pažintinio maršruto tęsinį, kuris, bendradarbiaujant su Alytaus turizmo ir informacijos centru, surengtas dar gausesniai alytiškių būriui, minint Dzūkijos sostinės gimtadienį. Žingsnius skaičiuoti pradėta nuo rašytojo Jurgio Kunčino atminimo kambario. Kai kuriems žygio dalyviams šis kambarys buvo įdomus ir netikėtas atradimas. Kelionę tęsiant Alytaus literatų takais, stabtelta ir istorinėse vietose – Miesto aikštėje, prie Žaliosios mokyklos (dabartinės Dailių amatų mokyklos), aplankytas ir Dailidės ežerėlis, apie kurį gražiausių tekstų paliko Jurgis Kunčinas. Toks žygis – prasmingai praleistas laikas bei puiki galimybė geriau ir giliau pažinti savo miestą, tiek istoriškai, tiek literatūriškai, vis atrandant naujų ir įdomių dalykų.

Lietuvių kalbos dienoms skirto žygio „5723 literatūriniai sveikatos žingsniai“ dalyviai prie Jurgio Kunčino portreto (aut. Pijus Šematulskis), nutapyto ant bibliotekos sienos. 2023 m. Nuotrauka Ilonos Krupavičienės

Prie Laisvės angelo paminklo – vienoje iš miesto gimtadieniui skirto literatūrinio-pažintinio maršruto stotelių. 2023 m. Nuotrauka Vitalijos Pankienės

Stabtelėjimas prie simbolinio Jurgio Kunčino tiltelio. 2023 m. Nuotrauka Vitalijos Pankienės

Kūrybinės iniciatyvos ir susitikimai

Kiek kitaip visuomenei priminėme ir apie bohemišką menininką Rimą Buroką – legendinį tragiško likimo lietuvių poetą, hipį, keliautoją, gimusį ir augusį Alytuje. Šiais metais balandžio 21 d. menininkas būtų šventęs 70-ąjį jubiliejų, tad jo atminimui miesto Rotušės aikštėje surengėme poetines sulėktuves „Šioms gatvėms, sau, praeiviams...“.

Lengvai plevenantys Rimo parašyti eilėraščiai bei skambantys garsiniai tekstai miestelėnus kvietė stabtelėti, įsiklausyti, susimąstyti bei išsirinkti patikusias eiles. Prisiminimais apie poetą, kuris per daug veržėsi į laisvę, dalijosi jį pažinoję bičiuliai, čia pat buvo galima pasklaidyti ir knygų su jo eiliuotais tekstais.

Poetinės sulėktuvės „Šioms gatvėms, sau, praeiviams...“, skirtos alytiško poeto Rimo Buroko 70-ajam jubiliejui paminėti. 2023 m. Nuotrauka Ilonos Krupavičienės

Liepos 14-ąją, bendradarbiaujant su Alytaus kraštotyros muziejumi, alytiškius kvietėme paminėti Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio 35-metį neformalioje aplinkoje – laisvame ir gražiame piknike. Pietų pertraukos metu trumpam susibūrant prie Alytaus dailės mokyklos – toje pat vietoje, kur gimė Alytaus Sąjūdis bei pasidalinti to meto prisiminimais, pagerbti išėjusius Anapilin savo krašto žmones, kurie dalyvavo Lietuvai lemtinguose įvykiuose.

Dar viena įdomi ir smagi projektinė iniciatyva, populiarinanti Jurgio Kunčino kūrybą, vyko prie Dailidės ežerėlio. Tai Lietuvos kultūros tarybos finansuotas projektas, kurio veiklomis į rašytojo kūrybą pažvelgta kitaip. Parengta audiovizualinė paroda pagal Jurgio Kunčino apsakymų rinkinį „Baltųjų sūrių naktis“, kuri pristatyta bibliotekoje. Tekstai susieti su istorinėmis, unikaliomis alytiškio fotografo Vytauto Stanionio nuotraukomis. Svarbiausias renginio akcentas – baltas sūris. O projekto tęsinys vyko ypatingai gražiame senojo Alytaus kvartale, šalia buvusių Jurgio Kunčino namų. Tai – ir mažus, ir didelius įtraukusi aitvarų gamybos edukacija, kuriai vadovavo menininkas Marius Abramavičius-Neboisia. Gerą nuotaiką dovanojo Alytaus teatro aktorės Onutės Gudaitytės skaitomos Jurgio Kunčino eilės, į dangų kylantys spalvoti aitvarai bei AMBC Atviro jaunimo centro „Be rėmų“ jaunimo paruošta arbata.

Piknikas prie Dailės mokyklos Alytaus Sąjūdžio 35-mečiui paminėti. 2023 m. Nuotrauka Vitalijos Pankienės

Kūrybinėse dirbtuvėse pagaminti aitvarai kilo virš Dailidės ežerėlio. 2023 m. Nuotrauka Ilonos Krupavičienės

Senujų leidinių pristatymas kitaip

Miesto parke, prie Kauno taikomosios dailės mokyklos Alytaus filialo, yra įrengta „Vieno kūrinio galerija“. Joje eksponuojami įvairūs meno dirbiniai, tačiau čia pabuvojo ir keletas unikalių mūsų bibliotekos kraštotyros fonde esančių leidinių. Tai profesoriaus, etnografo, rašytojo Vinco Krėvės-Mickevičiaus 1903–1907 metais surinktos ir užrašytos „Dainavos krašto liaudies dainos“ dzūkiška tarme.

Taip pat šioje galerijoje svečiavosi ne mažiau vertingas, dzūkiškai parašytas Lietuvos literatūros tyrinėtojo, žurnalisto, rašytojo, iš Alytaus krašto kilusio Juliaus Būtėno dzūkų tarme parašytų novelių rinkinys „Sciklinės gonkos“, dienos šviesą išvydęs 1932 metais. Šios netradicinės vieno kūrinio parodos skirtos ir Dainavos metams paminėti. Juk daininga dzūkų tarme retai kas bekalba.

Pastebime, kad bibliotekos išėjimas į miesto erdves bei kitokio formato kraštotyriniai renginiai skatina žmones įsitraukti, dalyvauti, domėtis ir netgi skaityti. Ypatingai smagu kūrybiškomis, netradicinėmis veiklomis sudominti jaunus žmones ir tokiu būdu skatinti pažinti savo kraštą.

„Vieno kūrinio galerijoje“ – iš Alytaus krašto kilusio Juliaus Būtėno dzūkų tarme parašytų novelių rinkinys „Sciklinės gonkos“. 2023 m.
Nuotrauka Ilonos Krupavičienės

IŠ DARBO PATIRTIES

Lazdijų krašto literatūrinis kelias

Gita Lukoševičienė

Lazdijų rajono savivaldybės bibliotekos vyresnioji bibliografė

Lazdijų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos bendruomenė tradiciniais renginiais ne tik populiarina šiuolaikinių lietuvių kūrėjų darbus, bet ir siekia puoselėti Lazdijų kraštui svarbių žmonių atminimą.

2022 m. įgyvendinti projektai „Lazdijų krašto literatūrinis kelias“ ir „Literatūriniu keliu su krašto kūrėjais“. Bibliotekos bendruomenė ypatingą dėmesį kreipia į pokyčius visuomenės gyvenime ir jų keliamus naujus iššūkius. Tai tradicijų ir naujovių darna keliaujant pažinti savo kraštą. Tuo pačiu populiarinami ir krašto kūrėjai.

2021 m. jau įamžintas šių kraštui nusipelnusių asmenų atminimas: Lazdijų bibliotekos pirmojo bibliotekininko, mokytojo, vertėjo, poeto Albino Andrulionio; krašto rašytojos, dzūkų tarmės puoselėtojos Jadvygos Vailionienės; knygnešio Augustino Andrulionio; partizanų Broniaus ir Prano Andrulionių; rašytojos, nacionalinės premijos laureatės Bitės Vilimaitės. Tęsiant pradėtą darbą buvo sukurtas virtualus literatūrinis kelias <https://www.rsvb.lt/kelias/>. Pasitelkiant profesionalius menininkus siekiama išsaugoti ir populiarinti kraštui svarbių žmonių gyvenimo ir kūrybos atminimą. Prie Lazdijų viešosios bibliotekos sukurta atminimo lenta kraštiečiui, nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatui, rašytojui Sigitui Gedai.

Keliaujant virtualiai galima susipažinti su maršrute esančiais atminimo ženklais ir reginiais, įprasmintomis kūrėjų gimtinėmis, tėviškėmis ir svarbiausiomis jų gyvenimo vietomis. Maršruto medžiaga liudija čia gimusių, gyvenusių, kūrusių ir tebekuriančių kūrėjų atminimą skirtingais šimtmečiais. Tai įžymių žmonių istorijos – rašytojų Bitės Vilimaitės, Sigitos Gedos, Romo Sadausko, Jono Endrijaičio, Valentino Sventicko, pedagogo ir poeto Motiejaus Gustaičio ir kt. Šių žmonių kūrybos keliai įsilieja į krašto literatūrinį pažinimą.

Šiuo metu krašto literatūrinį kelią sudaro 10 maršrutų. Literatūrinis kelias vingiuoja per Lazdijų rajoną. Kelyje sutiksite informacinius stendus, skulptūras ir kitus atminimo ženklus. Visi, sekdami nuoroda „Virtualus Lazdijų krašto literatūrinis kelias“, maršrutu gali keliauti ir virtualiai, ir „gyvai“, pasitelkdami 3D technologijas.

Virtualųjį turą galima peržiūrėti bet kurioje platformoje: naudojantis virtualiais realybės akiniais, išmaniuoju telefonu, planšete, kompiuteriu. Atsiradus naujiems objektams, informacija bus papildoma.

Virtualus turas buvo pristatomas moksleiviams. Štai, 2023 m. balandžio 3 d. Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijoje vyr. metodininkė informacinėms technologijoms Ilona Salatkienė moksleiviams pristatė virtualų Lazdijų krašto literatūrinį kelią. Kraštietis KTU prof. Tomas Blažauskas, kartu su bibliotekos darbuotojais kūręs šį kelią, mokė moksleivius kurti virtualios realybės edukacinius žaidimus (paslėptų daiktų žaidimą). 2023 m. balandžio 24 d. Ilona Salatkienė ir profesorius Tomas Blažauskas Veisiejų Sigitos Gedos gimnazijos 8 klasės mokiniams pristatė virtualųjį kelią, supažindino su maršrute pažymėtais atminimo ženklais – veisiejiečiams rašytojams Sigitui Gedai ir Gintarui Bleizgiui.

Lazdijų krašto literatūrinis kelias pristatomas Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijoje. 2023 m. Nuotrauka Ilonos Salatkienės

Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos 8 klasės mokiniai supažindinami su maršrute pažymėtais atminimo ženklais. 2023 m. Nuotrauka Ilonos Salatkienės

Siūlome pakeliauti Lazdijų krašto literatūriniu keliu ir susipažinti su maršrute pažymėtais atminimo ženklais – įprasmintomis kūrėjų gimtinėmis ir svarbiausiomis gyvenimo vietomis.

Virtualųjį turą rasite bibliotekos svetainėje: <https://www.rsvb.lt/kelias/index.php>.

Projektą „Virtualus Lazdijų krašto literatūrinis kelias“ inicijavo Lazdijų rajono savivaldybės viešoji biblioteka, rėmė Lietuvos kultūros taryba ir Lazdijų rajono savivaldybė.

2024 metais minėtina

Lietuvos Respublikos Seimas nutarimais 2024 m. paskelbė:

- NATO ir ES metais
- Dainų šventės metais
- Diplomatus Lozoričių metais

Lietuvos Respublikos Seimas sudarė 2024 m. Lietuvai svarbių sukakčių ir įvykių sąrašą:

2024 metai bus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų **Pacų**, filosofo **Immanuelio Kanto** (1724–1804), publicisto **Antano Macijausko** (1874–1950), Lietuvos karininko **Teodoro Balno** (1889–1943), Pasaulio tautų teisuolės **Onos Šimaitės** (1894–1970), Lietuvos laisvės gynėjų sąjungos įkūrėjo **Petro Paulaičio** (1904–1986), Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos signataro **Jono Žemaičio-Vytauto** (1909–1954), „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ bendradarbio, kunigo **Vincento Vėlavičiaus** (1914–1997), Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos nario **Povilo Morkūno-Rimanto** (1914–1953), kunigo, disidentu **Prano Račiūno** (1919–1997), aktoriaus, režisieriaus **Donato Banionio** (1924–2014), architekto, skulptoriaus **Antano Vivulskio** (1877–1919) metais.

Išsamiau žr. čia: <https://bit.ly/488Vq9i>.

Kiekviena biblioteka sudaro minėtinų datų sąrašą savo nuožiūra, atsižvelgiant į aplinkybes.

Kai kurios svarbesnės minėtinos datos:

Apie 1624 m. gimė Mykolas Kazimieras PACAS – Lietuvos ir Abiejų Tautų Respublikos karinis ir politinis veikėjas, Vilniaus vaivada. (400 m.)

SAUSIS

1714 01 01 gimė Kristijonas DONELAITIS – kunigas, poetas. (310 m.)

1894 01 06 gimė Ona ŠIMAITĖ – Vilniaus universiteto bibliotekininkė, pasaulio tautų teisuolė. (130 m.)

1944 01 19 Gediminas GIRDVAINIS – Lietuvos teatro, televizijos ir kino aktorius. (80 m.)

VASARIS

1564 02 15 gimė Galileo GALILĖJUS – italų mokslininkas, fizikas, astronomas, mechanikas. (460 m.)

1914 02 15 gimė Vincentas VĖLAVIČIUS – Lietuvos katalikų kunigas, „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ bendradarbis, pasipriešinimo sovietų okupaciniam režimui dalyvis. (110 m.)

1889 02 17 gimė Teodoras BALNAS – Lietuvos karininkas. (135 m.)

1877 02 20 gimė Antanas VIVULSKIS (mirė 1919 01 10) – lietuvių architektas, skulptorius. (105 mirties metinės).

KOVAS

1794 03 12 Prasiidėjo Tado Kosciuškos vadovaujamas sukilimas Lenkijoje ir Lietuvoje. (230 m.)

1804 03 14 gimė Johanas ŠTRAUSAS (vyresnysis) – austrų kompozitorius. (220 m.)

1909 03 15 gimė Jonas ŽEMAITIS-VYTAUTAS – Lietuvos karo ir rezistencijos veikėjas. (115 m.)

1919 03 28 gimė Pranas RAČIŪNAS – kunigas, disidentas. (105 m.)

03 29 LIETUVOS ĮSTOJIMO Į NATO DIENA. (20 m.)

1874 03 31 gimė Antanas MACIJAUSKAS – lietuvių inžinierius, publicistas, visuomenės veikėjas. (150 m.)

BALANDIS

1904 04 15 gimė Kazimieras ALMINAS – kalbininkas, lietuvių kalbos vardyno rinkėjas bei tyrėjas, profesorius. (120 m.)

1814 04 18 gimė Eustachijus TIŠKEVIČIUS – lietuvių archeologas, muziejininkas. (210 m.)

1724 04 22 gimė Imanuelis KANTAS – vokiečių filosofas. (300 m.)

1564 04 26 gimė Viljamas ŠEKSPYRAS – žymiausias renesanso dramaturgas. (460 m.)

1924 04 28 gimė Donatas BANIONIS – lietuvių aktorius, režisierius. (100 m.)

GEGUŽĖ

05 01 LIETUVOS ĮSTOJIMO Į EUROPOS SAJUNGĄ DIENA (20 m.)

BIRŽELIS

1904 06 09 gimė PETRAS PAULAITIS – Lietuvos laisvės gynėjų sąjungos įkūrėjas, pedagogas. (120 m.)

1904 06 19 gimė Balys DVARIONAS – kompozitorius ir dirigentas. (120 m.)

LIEPA

1904 07 07 gimė Jonas Aistis-ALEKSANDRAVIČIUS – poetas. (120 m.)

RUGPJŪTIS

1914 08 01 Prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas. (110 m.)

1874 08 10 gimė Antanas SMETONA – pirmasis Lietuvos Respublikos prezidentas. (150 m.)

1744 08 25 gimė Johanas Gotfrydas HERDERIS – vokiečių filosofas, teologas, poetas, literatūros bei istorijos tyrinėtojas, vertėjas, literatūros kritikas ir humanistas. (280 m.)

RUGSĖJIS

1774 09 17 gimė Tadas TIŠKEVIČIUS – 1794 m. ir 1831 m. sukilimų Lietuvoje veikėjas. (250 m.)

1869 09 20 gimė Juozas TUMAS-VAIŽGANTAS – rašytojas, spaudos darbuotojas, literatūros istorikas, kritikas, visuomenės veikėjas, pedagogas, kunigas. (155 m.)

1914 09 26 gimė Marius KATILIŠKIS – rašytojas. (110 m.)

SPALIS

1954 10 13 gimė Rolandas RASTAUSKAS – rašytojas, eseistas, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas. (70 m.)

1844 10 15 gimė Fridrichas NYČĖ – vokiečių filosofas. (180 m.)

1814 10 15 gimė Michailas LERMONTOVAS – rusų rašytojas. (210 m.)

1894 10 18 gimė Jurgis TALMANTAS – pedagogas, kalbininkas, vertėjas. (130 m.)

LAPKRITIS

1784 11 08 gimė Teodoras NARBUTAS – lietuvių istorikas romantikas, tautosakos ir kultūros tyrinėtojas, archeologas, inžinierius, architektas. (240 m.)

1904 11 13 gimė Stanislovas RIAUBA – menininkas, skulptorius. (120 m.)

1904 11 17 gimė Salomėja NĖRIS (tikr. Salomėja Bačinskaitė-Bučienė) – poetė. (110 m.)

1694 11 21 gimė VOLTERAS (tikr. Fransua Mari Arujė) – prancūzų rašytojas. (330 m.)

1944 11 27 gimė Dalia TEIŠERSKYTĖ – žurnalistė, poetė, Lietuvos politinė bei visuomenės veikėja. (80 m.)

GRUODIS

1884 12 02 gimė Vaclovas BIRŽIŠKA – bibliografas, kultūros istorikas. (140 m.)

1864 12 13 gimė Juozas ANDZIULAITIS-KALNĖNAS – poetas, vertėjas, publicistas. (160 m.)

1909 12 14 gimė Ona MICIŪTĖ – poetė, vertėja. (115 m.)

1884 12 20 gimė Juozas GRUODIS – Lietuvos kompozitorius, dirigentas, pedagogas, profesorius. (140 m.)

1904 12 25 gimė Bronius KELBAUSKAS – pirmasis profesionalus lietuvių baleto artistas ir baletmeisteris. (120 m.)

Parengė Zita Tiukšienė (VAVB)

VILNIAUS APSKRITIES
ADOMO MICKEVIČIAUS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Leidinį sudarė ir redagavo
Dizainas

Zita Tiukšienė
Jurgita Lazauskaitė